

Tutkielmassa tarkastellaan *konverbiksi* kutsuttua kieliopillista kategoriaa maailman kielissä; tutkimus edustaa ns. funktionaalis-typologista kielentutkimusta. Tyypillisimmin konverbit ovat ei-finiittisiä verbimuotoja, joita käytetään hallitsevan verbin tai koko lauseen vapaina, adverbiaalisina määritteinä. Tällaisia ovat mm. suomen infinitiiveiksi ja partisiipeiksi nimetyt, niin sanottuja lauseenvastikkeita muodostavat muodot *tehdessä*, *tehtyä*, *tehden*, *tekemällä*, *tehdäkseen* ja *tekemättä*. Kielitypologien kiinnostus konverbeihin on virinnyt 1990-luvulla; tutkielmassa arvioidaan konverbien tähänastista yleislingvivistä tutkimusta ja eri tutkijoiden yrityksiä konverbin määrittelemiseksi sekä pyritään luomaan yleiskuva rakenteista, joita erilaisten kielten kuvauksissa on konverbeiksi kutsuttu.

Konverbirakenteet ymmärretään yleensä finiittisten adverbiaalisten sivulauseiden ei-finiittisiksi vastineiksi. Erityiset konverbimuodot (gerundit, verbaaliadverbit) ovat Länsi-Euroopassa puhuttavissa indoeurooppalaisissa kielissä verraten harvinaisia, mutta monissa itäisen Euroopan ja Aasian uralilaisissa ja ns. altaillaisissa kielissä ne ovat kielen keskeisin keino ilmaista propositioidenvälisiä temporaalisia, kausaalisia ja modaalisia suhteita. Konverbeinä toimivilla verbimuodoilla voi olla myös muita funktioita; mm. indoeurooppalaisissa kielissä samoja muotoja voidaan käyttää myös attribuutteina (partisiippeina), ja toisinaan niitä voi olla vaikea erottaa komplementteina toimivista infinitiiveistä tai substantiivien tapaan toimivista teonnimistä.

Tutkimuksessa tarkastellaan konverbien suhdetta muihin maailman kielissä tavallisiin ei-finiittisiin muotoihin; muotojen keskinäisen työnjaon lisäksi pohditaan (ei-)finiittisyyden käsitettä sekä ei-finiittisten rakenteiden asemaa erilaisten finiittisten sivulauseiden ja yksinkertaisten lauseiden nominaalisten jäsenten välisillä jatkumoilla. Huomiota kiinnitetään myös ei-finiittisten muotojen sanaluokkiin sekä taivutuksen ja sananjohtamisen häilyvään rajaan; havaitaan, että muotojen verbimäisyys vaihtelee: esim. infinitiivit ja konverbit (“verbaaliadverbit”) ovat verbimäisempiä kuin teonnimet (“verbaalisubstantiivit”).

Konverbien merkitykset vaihtelevat suuresti. Kielissä, joissa lauseidenvälisten suhteiden pääasiallinen ilmaisukeino ovat finiittiset sivulauseet, konverbejä on usein vain yksi tai kaksi, ja niiden tulkinta riippuu yhdistettävien verbien leksikaalisista merkityksistä sekä konteksteista, joissa ne esiintyvät. Vaikka uralilais- ja altaillaiskielten lukuisat konverbit ovat merkitykseltään erikoistuneempia, kontekstuaalisten ja erikoistuneiden konverbien välinen raja on jatkumo. Konverbin määrittelyn kannalta ongelmalliseksi on koettu pääasiassa Aasian kielissä tavattavat ns. narratiiviset, ei-modifioivat konverbit, jotka muodollisesta alisteisuudestaan huolimatta vain yhdistävät (“rinnastavat”) predikaatioita toisiinsa. Nämäkin muodot on silti aiheellista lukea konverbeiksi, sillä niillä on yleensä myös hallitsevaa lausetta modifioivaa käyttöä.